

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

LEVENT KARACA BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2013/9131

Karar Tarihi : 12/7/2016

Başkan : Engin YILDIRIM

Üyeler : Alparslan ALTAN
Celal Mümtaz AKINCI
Muammer TOPAL
M. Emin KUZ

Raportör : Bahadır YALÇINÖZ

Başvurucu : Levent KARACA

Vekili : Av. Mehmet AZAR

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, vazife malullüğü aylığı bağlanmaması işleminin iptali istemiyle açılan davanın Askeri Yüksek İdare Mahkemesi (AYİM) tarafından reddedilmesi nedeniyle Anayasa'nın 10. maddesinde düzenlenen eşitlik ilkesinin ve 36. maddesinde düzenlenen adil yargılama hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 17/12/2013 tarihinde Anayasa Mahkemesine doğrudan yapılmıştır. Başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesi neticesinde başvurunun Komisyona sunulmasına engel teşkil edecek bir eksikliğin bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. İkinci Bölüm Birinci Komisyonunca 30/6/2014 tarihinde, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

4. Bölüm Başkanı tarafından 11/1/2016 tarihinde, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

5. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü 9/3/2016 tarihinde Anayasa Mahkemesine sunmuştur.

6. Bakanlık tarafından Anayasa Mahkemesine sunulan görüş 17/3/2016 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

III. OLAY VE OLGULAR

A. Olaylar

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

8. Askerlik görevini yapmak üzere 21/5/1998 tarihinde askere sevk edilen başvurucu 20/9/1998-18/11/1998 tarihleri arasında icra edilen iç güvenlik hareketına katıldığını, görevin son günlerinde düşmesi sonucunda kulağında kanama ve şiddetli ağrı oluştuğunu, görev dönüşünde revirde yapılan muayene ve tedavi sonucunda kulağından 1,5-2 cm civarında bir çubuk çıkarıldığını ifade etmiştir.

9. Başvurucu 7/3/1999 tarihinde işitme kaybı şüphesiyle birliğinde yapılan muayenesinin ardından Kayseri Asker Hastanesine buradan da Ankara Mevki Asker Hastanesine sevk edilmiş, Ankara Mevki Asker Hastanesinin 17/3/1999 tarihli sağlık kurulu raporuyla "Sağ total işitme kaybı" teşhisiyle başvurucu hakkında "B/19 Askerliğe elverişli değildir" kararı verilerek 18/3/1999 tarihinde terhis edilmiş ve terhis belgesine ekli açıklamalar kısmında başvurucunun 20/9/1998-18/11/1998 tarihleri arasında Van OHAL Bölgesinde iç güvenlik hareketına katıldığı ve sağlık kurulu raporu uyarınca terhis edildiği ifade edilmiştir.

10. Başvurucu 25/9/2001 ve 2/8/2012 tarihlerinde maaş bağlanması için yaptığı başvurulara cevap verilmemesi üzerine vazife malullüğü aylığı bağlanmamasına ilişkin işlemin iptali istemiyle 30/11/2012 tarihinde dava açmış, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı ise 11/2/2013 tarihli işlemi ile başvurucunun vazife malullüğü aylığı bağlanması talebinin reddine yönelik işlem tesis etmiştir.

11. Başvurucu, vazife malullüğü aylığı bağlanmaması işleminin iptali istemiyle 30/11/2012 tarihinde dava açtıktan sonra 29/3/2013 tarihli dilekçesi ekinde AYİM Üçüncü Dairesine iç güvenlik hareketi sırasında kulağından yaralandığına ilişkin noter onaylı imza sirkülerini haiz tanık beyanı sunmuştur.

12. AYİM Başsavcılığı 22/3/2013 tarihli düşüncesinde dava konusu işlemin iptali gerektiği yönünde görüş bildirmiştir. Görüşün ilgili kısmı şöyledir:

"Davalı kurum, davacının maluliyetine yol açan rahatsızlığın askerlik hizmeti sırasında ve bu hizmetin sebep ve tesiri ile ortaya çıktığını kabule elverişli belge ve kayıt bulunmadığından talebi reddetmiştir. Gerçekten davacının maruz kaldığı işitme kaybının askerlik hizmeti ile irtibatını kurmaya elverişli bir belge ve kayıt bulunmamaktadır. Ancak davacının askerliğe elverişli olmadığına ilişkin sağlık kurulu raporunda, bu rahatsızlığın iç güvenlik görevinde görevli olduğu döneme denk gelen bir tarihte düşmesinden kaynaklandığını beyan ettiği yönünde açıklama yer almaktadır. Davacı da ısrarla iç güvenlik operasyonu sırasında düştüğünü, kulağına bir cisim girdiğini, bu cismin operasyon dönüşü çıkarılabildiğini ve

kulağındaki rahatsızlığın bu suretle başladığını ileri sürmektedir. Davacının ısrarlı beyanının aksini ortaya koyan bir delil mevcut değildir. Bu itibarla davacının askerlik hizmet aşamaları ile uyumlu olan ve aksi ortaya konamayan beyanına itibar edilmesi hakkaniyet gereğidir. Dolayısıyla davacı hakkında vazife maluliyeti hükümlerinin uygulanmamış olması, hukuka uygun düşmemektedir.

13. AYİM Üçüncü Dairesi 25/4/2013 tarihli ve E.2013/539, K.2013/610 sayılı kararıyla davayı reddetmiştir. Kararın ilgili kısımları şöyledir:

"Dava dosyasında mevcut bilgi ve belgelerin incelenmesi neticesinde: Davacının 21.05.1998 tarihinde askere sevk edildiği, davacının Kayseri 1'inci Komd.Tug. 2'nci Komd. Tb. K.lığında askerlik vazifesini yaparken beyanına göre 20.09.1998-18.11.1998 tarihlerinde Van bölgesinde icra edilen iç güvenlik harekâtına katıldığı, davacının ilk olarak 07.03.1999 tarihinde işitme kaybı (vertigo) teşhisiyle birliğinde yapılan muayene sonrasında Kayseri Asker Hastanesi KBB Polikliniğine sevk edildiği, 08.03.1999 tarih ve 6338 kayıt numara ile buradan da Ankara Mevki Asker Hastanesine sevk edildiği, Ankara Mevki Asker Hastanesinde yapılan muayenesi ve tedavisi sonunda, Ankara Mevki Asker Hastanesinin 17.03.1999 tarih ve 1778 numaralı Sağlık Kurulu Raporu ile "Sağ total işitme kaybı" teşhisiyle "B/19 Askerliğe elverişli değildir." kararı verildiği, 18.03.1999 tarihinde terhis edildiği, davacının Van-Gevaş ilçesinde yapılan operasyon sırasında düşme sonucu sağ kulağına çalıkların girmesi sonucu kulağını kaybettiğini belirterek kendisine maaş bağlanması için 25.09.2001 tarihinde davalı kurum kayıtlarına giren dilekçesi ile idari müracaatta bulunduğu, davacı vekilinin 02.08.2012 tarihli dilekçesi ile müvekkiline maaş bağlanması için yeniden idari müracaatta bulunduğu, davalı kurum tarafından bu müracaata da cevap verilmemesi üzerine 30.11.2012 tarihinde bu davanın açıldığı, davalı kurumun 11.02.2013 tarih ve 134 numaralı işlemi ile davacının vazife malüllüğü aylığı bağlanmasına ilişkin talebinin reddedildiği anlaşılmaktadır.

...

Belirtilen hükümlere göre bir kimsenin vazife malülü kabul edilerek kendisine aylık bağlanabilmesi için malüllüğün vazifenin yapıldığı sırada ve vazifenin sebep ve etkisiyle meydana gelmesi gerekmektedir.

Dava konusu uyumsuzluğun maluliyetin vazifenin sebep ve tesiri ile oluşup oluşmadığı noktasın odaklandığı anlaşılmaktadır.

Davacı tarafından her ne kadar Van-Gevaş bölgesindeki 20.09.1998-18.11.1998 tarihleri arasında icra edilen operasyon görevi sırasında yere düşmesi sonucu kulağına çubuk girmesine bağlı olarak kulağında meydana gelen kanama sebebiyle kulağında işitme kaybı meydana geldiği ileri sürmüş ve davacı hakkında düzenlenen söz konusu 17.03.1999 tarihli askerliğe elverişli olmadığına ilişkin raporda "Şikayeti 5 ay önce geçirdiği kaza sonrasında başlamış, sağ kulağından kan geldiğini tarif ediyor." ibarelerine Mevki Hastanesinde düzenlenen Hasta Müşahade kağıdında da "kulak yolunda yabancı cisim çıkarılma ve kulak akıntısı olma" ibarelerine yer verilmiş ise de:

Davacının 25.09.2001 tarihinde yaptığı idari müracaatı üzerine yapılan araştırma sırasında davacının görev, yaptığı 5'inci Komd. Bl.K.lığının 10.06.2002

tarih ve SAYI:3050-0202/165 sayılı yazısı ile Bölüğün OH bölgesinde görev yaptığı süreler içerisinde yaralanan ve şehit olan personel ilgili belgelerin tutulduğu, ancak davacının yaralandığına dair belgenin olmadığına tespit edildiği bildirilmiştir.

Kayseri 1'inci Komd.Tug.K.lığının 13.11.2012 tarih ve PER:9690-2307-12 sayılı yazısı ile de Tugay Komutanlığı kayıtlarında yapılan araştırmada davacı hakkında herhangi bir bilgi ve belgeye rastlanmadığı bildirilmiştir.

Davacı hakkında düzenlenen ve davacının askerliğe elverişli olmadığına dair 17.03.1999 tarih 1778 numaralı söz konusu sağlık kurulu raporunda davacının KBB muayenesinde her iki dış kulak yolu ve kulak zarlarının doğal olduğu belirtilmiştir.

Tüm bu açıklamalar ile davacının operasyon görevi sırasında veya bu görevin hemen bitiminde kulağından rahatsızlandığına ve herhangi bir muayenesinin yapıldığına dair hiçbir kaydın mevcut olmadığı, kulak rahatsızlığı sebebiyle ilk başvurusunun operasyon görevinin bitiminden yaklaşık 3 ay sonra olduğu, kulağından kan gelecek şekilde yaralanan bir kimsenin uzun süre muayene ve tedavi olmadan beklemesinin hayatın olağan akışına da uygun olmadığı, davacının ileri sürdüğü gibi bir olayın meydana geldiğine ilişkin olarak davacının soyut beyanları dışında davacının beyanlarını destekler nitelikte hiçbir belgenin bulunmadığı, raporda yer alan olaya ilişkin kayıtların sadece davacının soyut beyanlarına dayandığı, davacının beyanlarını destekler nitelikte raporda herhangi bir bulguya da yer verilmediği hususları birlikte değerlendirildiğinde, maluliyetin oluşumunda askerlik hizmetinin sebep ve tesirinin bulunmadığı, vazife malüllüğü aylığı bağlanabilmesi için 5434 sayılı Kanunun öngördüğü koşulların davacı yönünden oluşmadığı, davacı hakkında tesis edilen işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı sonuç ve vicdani kanaatine varılmıştır. ”

14. Başvurucu bu karara 3/6/2013 tarihinde karar düzeltme yoluna başvurmuş ve 9/7/2013 tarihli dilekçesi ekinde AYİM Üçüncü Dairesine iç güvenlik hareketi sırasında kulağından yaralandığına ilişkin noter onaylı imza sirkülerini haiz iki tanık beyanı sunmuştur.

15. AYİM Başsavcılığı 12/9/2013 tarihli düşüncesi karar düzeltme isteminin kabulü gerektiği yönündedir.

16. AYİM Üçüncü Dairesi 31/10/2013 tarihli ve E.2013/1348, K.2013/1276 sayılı kararıyla düzeltme talebini reddetmiştir.

17. Karar, başvurucuya 19/11/2013 tarihinde tebliğ edilmiştir.

18. Başvurucu 17/12/2013 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

B. İlgili Hukuk

19. 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'nun mülga 44. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Her ne sebep ve suretle olursa olsun vücutlarında hasıl olan arızalar veya dışarı oldukları tedavisi imkansız hastalıklar yüzünden vazifelerini yapamıyacak duruma giren iştirakçilere (Malül) denir ve haklarında bu kanunun malüllüğe ait hükümleri uygulanır."

20. 5434 sayılı Kanun'un mülga 45. maddesi şöyledir:

"44 üncü maddede yazılı malüllük;

a) İştirakçilerin vazifelerini yaptıkları sırada vazifelerinden doğmuş olursa;

b) Vazifeleri dışında kurumların verdiği her hangi bir kuruma ait başka işleri yaparken, bu işlerden doğmuş olursa;

c) Kurumların menfaatini korumak maksadıyla bir iş yaparken o işten doğmuş olursa (Maksadın ilgili kurumlarca kabul edilmesi şartıyla);

ç) Fabrika, atelye ve benzeri işyerlerinde, işe başlamadan evvel iş sırasında veya işi bitirdikten sonra, o işyerinde husule gelen ve yine o işyerinin mahiyetinden veya çalışma konusundan ileri gelen kazadan doğmuş olursa;

Buna (Vazife malüllüğü) ve bunlara uğrıyanlara da (Vazife malülü) denir."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

21. Mahkemenin 12/7/2016 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

22. Başvurucu; olağanüstü hâl kapsamında bölücü terör örgütü mensuplarına yönelik düzenlenen operasyon sırasında yaşadığı ve maluliyetine neden olan olayın komutanlarınca tutanağa bağlanmamasının kendi kusuru olmadığını, askerî hiyerarşi içinde tutanak tutulmaması yahut bilgi ve belgeye rastlanmaması hâlinde sorumluluğun güçsüz ve mağdur konumda olan tarafa yükletilemeyeceğini, ilerleyen yıllarda mağduriyet yaşayacağını düşünerek kulağındaki yabancı nesneyi çıkaran revir görevlilerinden müşahede raporu düzenlemelerini istemenin de hayatın normal seyrine uymadığını, olayın canlı şahidi olan üç arkadaşının imza sirküleriyle desteklenen beyanlarının iddialarını doğruladığını, AYİM'in bir kararında maddi vakıa ile ilgili bilgi ve belge temin edilmemesinin veya zamanında belge düzenlenmemesinin davacının aleyhine sonuç doğuracak şekilde değerlendirilmemesi gerektiğini ifade ettiğini belirterek Anayasa'nın 10. maddesinde düzenlenen eşitlik ilkesinin ve 36. maddesinde düzenlenen adil yargılama hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştü; kararın iptali ve vazife malüllüğü aylığı bağlanması yönünde hüküm kurulmasını talep etmiştir.

B. Değerlendirme

23. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (Tahir

Canan, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurunun, adil yargılanma hakkı kapsamında gerekçeli karar hakkı yönünden değerlendirilmesi gerekmiştir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

24. Başvurucunun iddiası açıkça dayanaktan yoksun olmayıp başka bir kabul edilemezlik nedeni de bulunmadığından başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

25. M. Emin KUZ bu görüşe katılmamıştır.

2. Esas Yönünden

26. Anayasa'nın "Hak arama hürriyeti" kenar başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

27. Anayasa'nın "Duruşmaların açık ve kararların gerekçeli olması" kenar başlıklı 141. maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

"Bütün mahkemelerin her türlü kararları gerekçeli olarak yazılır."

28. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) "Adil yargılanma hakkı" kenar başlıklı 6. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes medeni hak ve yükümlülükleri ile ilgili uyuşmazlıklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, kanunla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini isteme hakkına sahiptir."

29. Yapılan yargılama sırasında tanık dinleme hakkı da dâhil olmak üzere delillerin ibrazı ve değerlendirilmesi adil yargılanma hakkının unsurlarından biri olarak görülen silahların eşitliği ilkesi kapsamında kabul edilmekte olup bu hak ve gerekçeli karar hakkı da makul sürede yargılanma hakkı gibi adil yargılanma hakkının somut görünümleridir. Anayasa Mahkemesi de Anayasa'nın 36. maddesi uyarınca inceleme yaptığı birçok kararında, ilgili hükmü Sözleşme'nin 6. maddesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihadı ışığında yorumlamak suretiyle Sözleşmenin lâfzî içeriğinde yer alan ve AİHM içtihadıyla adil yargılanma hakkının kapsamına dâhil edilen gerekçeli karar hakkı ve silahların eşitliği ilkesi gibi ilke ve haklara, Anayasa'nın 36. maddesi kapsamında yer vermektedir (Güher Ergun ve diğ.leri, B. No: 2012/13, 2/7/2013, § 38). Ayrıca, hakkaniyete uygun yargılamanın bir unsuru olan gerekçeli karar hakkı, Anayasa'nın 141. maddesinin üçüncü fıkrasında yer verilen "Bütün mahkemelerin her türlü kararları gerekçeli olarak yazılır" hükmüyle mahkemelerin uyması gereken bir yükümlülük olarak düzenlenmiştir.

30. Mahkeme kararlarının gerekçeli olması adil yargılanma hakkının unsurlarından biri olmakla beraber, bu hak yargılamada ileri sürülen her türlü iddia ve savunmaya ayrıntılı şekilde yanıt verilmesi şeklinde anlaşılabilir. Bu nedenle gerekçe

gösterme zorunluluğunun kapsamı kararın niteliğine göre değişebilir. Bununla birlikte başvuruçunun ayrı ve açık bir yanıt verilmesini gerektiren usul veya esasa dair iddialarının cevapsız bırakılmış olması bir hak ihlaline neden olacaktır (*Muhittin Kaya ve Muhittin Kaya İnşaat Taahhüt Madencilik Gıda Turizm Pazarlama Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.*, B. No: 2013/1213, 4/12/2013, § 26).

31. Kanun yolu mahkemelerince verilen karar gerekçelerinin ayrıntılı olmaması, ilk derece mahkemesi kararlarında yer verilen gerekçelerin onama kararlarında kabul edilmiş olduğu şeklinde yorumlanmakla beraber başvuruçuların dile getirmesine rağmen ilk derece mahkemesinin de tartışmadığı esaslı hususlara ilişkin temyiz başvurularıyla başvuruçuların usule ilişkin haklarının ihlal edildiğine yönelik somut şikâyetlerinin temyiz incelemesinde tartışılmaması gerekçeli karar hakkının ihlali olarak görülebilir (*Faik Gümüş*, B. No: 2012/603, 20/2/2014, § 49).

32. Başvuruçucu; operasyon sırasında yaşadığı ve maluliyetine neden olan olayın komutanlarınca tutanağa bağlanmamasının kendi kusuru olmadığını, askerî hiyerarşi içinde tutanak tutulmaması yahut bilgi ve belgeye rastlanmaması hâlinde sorumluluğun güçsüz ve mağdur konumda olan tarafa yükletilemeyeceğini, ilerleyen yıllarda mağduriyet yaşayacağını düşünerek kulağındaki yabancı nesneyi çıkararak revir görevlilerinden müşahede raporu düzenlemelerini istemenin de hayatın normal seyrine uymadığını, olayın canlı şahidi olan üç arkadaşının imza sirküleriyle desteklenen beyanlarının iddialarını doğruladığını, AYİM'in bir kararında maddi vakıa ile ilgili bilgi ve belge temin edilmemesinin veya zamanında belge düzenlenmemesinin davacının aleyhine sonuç doğuracak şekilde değerlendirilmemesi gerektiğini ifade ettiğini belirterek anayasal haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

33. Bireysel başvuru formu ve başvuruya konu yargılama dosyası ile eklerinde başvuruçunun askerlik hizmetini komando olarak yapmasına engel sağlık sorunun ilk başta olmadığını, başvuruçucu beyanı ve birliğin kayıtlarında başvuruçunun kulağından yaralandığını ifade ettiği iç güvenlik harekâtının yapıldığı ve başvuruçunun da bu harekâta katıldığı, harekâtın bitmesinden kısa bir süre sonra başvuruçunun kulağındaki rahatsızlık nedeniyle hastaneye sevkinin yapıldığı, hastane müşahede kâğıdı ve raporlarının hastalık hikâyesi kısmında kulağa yabancı cisim batması ve bu cismin çıkarılması ile kulakta kanama olduğu ibarelerine yer verildiği, başvuruçunun maluliyet talebinin askerî birlik kayıtlarında başvuruçunun yaralandığına ilişkin bir kaydın bulunmaması nedeniyle reddedildiği, maluliyet talebinin reddine ilişkin açılan davada başvuruçunun iç güvenlik harekâtı sırasında kulağından yaralandığına ilişkin noter onaylı imza sirkülerini haiz tanık beyanları sunulduğu, AYİM Başsavcılığının görüşlerinde de dava konusu işlemin iptali gerektiğini ifade edildiği görülmektedir.

34. AYİM Üçüncü Dairesi ise başvuruçucu hakkında düzenlenen 17/3/1999 tarihli askerliğe elverişli olmadığına ilişkin raporda "*Şikayeti 5 ay önce geçirdiği kaza sonrasında başlamış, sağ kulağından kan geldiğini tarif ediyor.*" ibarelerine Mevki Hastanesinde düzenlenen hasta müşahede kâğıdında da "*kulak yolunda yabancı cisim çıkarılma ve kulak akıntısı olma*" ibarelerine yer verilmiş ise de başvuruçunun 25/9/2001 tarihinde yaptığı idari müracaatı üzerine yapılan araştırma sırasında görev yaptığı Komutanlığın 10/6/2002 tarihli yazısında başvuruçunun görev yaptığı süreler içerisinde yaralanan ve şehit olan personelle ilgili belgelerin tutulduğu ancak başvuruçunun yaralandığına dair belgenin olmadığını tespit edildiği yine Kayseri 1'inci Komando Tugay Komutanlığının 13/11/2012 tarihli yazısında kayıtlarda yapılan araştırmada başvuruçucu hakkında herhangi bir bilgi ve belgeye rastlanmadığının bildirildiği 17/3/1999 tarih 1778 numaralı sağlık kurulu raporunda

başvurucunun her iki dış kulak yolu ve kulak zarlarının doğal olduğunun belirtildiği, bu duruma göre başvurucunun operasyon sırasında veya görevin hemen bitiminde kulağından rahatsızlandığına ve muayenesinin yapıldığına dair hiçbir kaydın mevcut olmadığı, kulak rahatsızlığı nedeniyle ilk başvurusunun operasyon görevinin bitiminden yaklaşık üç ay sonraya denk geldiği, kulağından kan gelecek şekilde yaralanan bir kimsenin uzun süre muayene ve tedavi olmadan beklemesinin hayatın doğal akışına da uygun düşmediği, iddiaları destekleyen somut bir belgenin bulunmadığı hususlarını değerlendirerek davanın reddine karar vermiştir.

35. Somut olayda başvurucuya askerlik hizmeti, sağlık sorunun olmaması nedeniyle komando olarak yaptırılmıştır. Başvurucunun kulağından rahatsızlandığını belirttiği iç güvenlik harekâtı yapılmış ve başvurucu, harekâtın ardından rahatsızlığı nedeniyle sağlık kuruluşlarına gönderilmiş ise de söz konusu kuruluşlar raporlarında yalnızca başvurucunun hikâyesine yer vermiştir. Öte yandan sağlık raporlarında başvurucunun kulağında meydana gelen rahatsızlığın askerlik hizmetine engel olduğunu tespit etmişlerdir. Bundan başka, dava aşamasında ve kanun yolu incelemesinde başvurucunun rahatsızlığının yapılan harekât sırasında olduğu yönünde noter onaylı imza sirkülerini haiz tanık beyanları bulunmaktadır. Esasa etkili olan ve araştırılması gereken tüm bu hususlar başvurucu tarafından ileri sürülmesine karşın AYİM bu hususların neden araştırılmadığına gerekçesinde yer vermemiştir. AYİM yalnızca askerî birlik kayıtlarında başvurucunun yaralandığına ilişkin bir kaydın olmadığına ve sağlık raporundaki başvurucunun kulak yolunun normal olduğu ibaresine dayanarak karar vermiştir. Verilen kararda yeterli gerekçenin bulunduğu söylenemez. Bu bağlamda yargılama süreci bir bütün olarak değerlendirildiğinde başvurucunun gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır. Açıklanan nedenlerle başvurucunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

36. Açıklanan nedenlerle başvurucunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

37. M. Emin KUZ bu görüşe katılmamıştır.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

38. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "Kararlar" kenar başlıklı 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."

39. Başvurucu, AYİM kararının iptali ve vazife malullüğü aylığı bağlanması yönünde hüküm kurulmasını talep etmiştir.

40. Başvuru konusu olayda tespit edilen ihlal, adil yargılanma hakkı kapsamında gerekçeli karar hakkının ihlal edilmesinden kaynaklandığından ve ihlalin yeniden yargılama yapılarak ortadan kaldırılmasında hukuki yarar bulunduğundan 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası gereğince ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması

için yeniden yargılama yapılmak üzere kararın bir örneğinin ilgili AYİM Üçüncü Dairesine gönderilmesine ve yeniden yargılama yapılmasına karar verilmiş olduğundan bu aşamada tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

41. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 198,35 harç ve 1.800 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 1.998,35 TL yargılama giderinin başvurucuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA, M. Emin KUZ'un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

B. Anayasa'nın 36. maddesi kapsamında gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE, M. Emin KUZ'un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

C. Kararın bir örneğinin adil yargılanma hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere AYİM Üçüncü Dairesine GÖNDERİLMESİNE,

D. 198,35 harç ve 1.800 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 1.998,35 TL yargılama giderinin BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin, kararın tebliğini takiben başvuru Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE

12/7/2016 tarihinde karar verildi.

Başkan
Engin YILDIRIM

Üye
Alparslan ALTAN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Başvuru Numarası : 2013/9131

Karar Tarihi : 12/7/2016

KARŞIOY GEREKÇESİ

Başvurucunun, vazife malullüğü aylığı bağlanmaması işleminin iptali talebiyle açtığı davanın Askerî Yüksek İdare Mahkemesi (AYİM) tarafından reddedilmesi sebebiyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin başvurusunun kabul edilebilir olduğuna ve anılan hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

Somut olayda, 1998 yılında askerlik görevi sırasında yere düştüğünü, revirde kulağından bir cisim çıkarıldığını ve yaklaşık dört beş ay sonra sevkedildiği askerî hastanede işitme kaybı teşhisiyle askerliğe elverişli olmadığı yönünde karar alınarak terhis edildiğini belirten başvurucunun vazife malullüğü aylığı bağlanması için 2012 yılında yaptığı müracaatın reddine ilişkin işlemin iptali talebiyle açtığı dava AYİM tarafından reddedilmiştir.

AYİM, karar gerekçesinde, bir kişiye vazife malulü olarak aylık bağlanabilmesi için malullüğün vazifenin yapıldığı sırada ve vazifenin sebep ve etkisiyle meydana gelmesi gerektiğini, dosyadaki bilgi ve belgeler incelendiğinde buna ilişkin bir delile rastlanmadığını, davacının (başvurucunun) görev yaptığı bölük komutanlığının kayıtlarında yaralanan personelle ilgili belgelerin tutulmasına rağmen davacının yaralandığına dair bir belge bulunmadığını bildirildiğini ve askerliğe elverişli olmadığına dair sağlık kurulu raporunda davacının KBB muayenesinde her iki dış kulak yolu ve kulak zarlarının doğal olduğunun belirtildiğini, dolayısıyla davacının soyut beyanları dışında iddialarını destekler nitelikte bir bilgi ve belgeye rastlanmadığını açıklayarak vazife malullüğü aylığının bağlanabilmesi için Kanunda öngörülen şartların oluşmadığına ve tesis edilen işlemde hukuka aykırılık bulunmadığına hükmetmiştir.

Başvurucu, olayla ilgili belge bulunmamasının, askerî hiyerarşi sebebiyle tutanak ve rapor düzenlenmesini isteyememesi sebebiyle normal olduğunu, ancak olayın şahidi olan üç arkadaşının imzalarını taşıyan beyanlarının da AYİM tarafından dikkate alınmadığını belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

Bilindiği üzere, adil yargılanma hakkı bireylere dava sonucunda verilen kararın değil, yargılama sürecinin ve usulünün adil olup olmadığını denetleme imkânı verdiği için, bu hakkın ihlal edildiğinin kabul edilebilmesi için başvurucunun yargılama sürecinde haklarına saygı gösterilmediği, karşı tarafın sunduğu delillerden ve görüşlerden bilgi sahibi olmadığı veya bunlara etkili bir şekilde itiraz etme fırsatı bulamadığı, kendi delillerini ve iddialarını sunamadığı yahut bu iddiaların mahkeme tarafından dinlenmediği ve kararın gerekçesiz olduğu konusunda bilgi ve kanıt sunulması veya bariz takdir hatası yahut açıkça keyfilik oluşturan bir durumun belirlenmesi gerekir.

Oysa AYİM'in gerekçesi ve başvurucunun iddiaları incelendiğinde iddiaların özünün, anılan Mahkeme tarafından delillerin değerlendirilmesinde ve mevzuatın yorumlanmasında isabet olmadığına ve yargılamanın sonucuna ilişkin olduğu görülmektedir. Başvurucu, olayın canlı şahidi olduğunu belirttiği üç arkadaşının yazılı beyanlarının bulunduğunu, ancak bunların dikkate alınmadığını ileri sürmekte ise de, olayın üzerinden yaklaşık 7 ilâ 15 yıl sonraki tarihleri taşıyan mezkûr üç beyanın dikkate alınmamasında yukarıda belirtilen ilkelere bir aykırılık bulunmadığı düşünülmektedir.

Esasen, maddî olay ve olguların kanıtlanması bakımından hangi delillere ihtiyaç duyulduğu ve bir delilin gerekli olup olmadığının ve bildirilen tanıkların dinlenmek üzere çağrılmasının uygun bulunup bulunmadığının değerdendirilmesi derece mahkemelerinin takdir yetkisi içindedir. Bu bağlamda olayın niteliğine, yargılamanın bütününe, dosyadaki delil durumuna ve gerekçeli karara bakıldığında başvurunun *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerektiği düşünölmektedir.

Diđer taraftan, Bölümümüz çoğunluğunun ihlal kararına varmasının gerekçesini oluşturan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği yönündeki görüşe katılmaya da imkân bulunmamaktadır. Anayasanın 36. ve 141. maddelerine göre mahkeme kararlarının gerekçeli olması gerekmekte ise de, gerekçe gösterme zorunluluğunun kapsamı kararın niteliğine göre değışebilmekte ve gerekçeli karar hakkı yargılamada ileri sürölen bütün iddialara ayrıntılı şekilde cevap verilmesi gerektiği şeklinde anlaşılmamaktadır. Somut olayda Mahkemenin yeterli araştırmayı yaptığı ve ayrıntılı bir gerekçeyle davanın reddine karar verdiği anlaşılmakta; dosyadaki delillere göre karara varırken, tanıkları dinlememe konusunda takdir yetkisine sahip olduğu da gözönünde bulundurulduğunda, olaydan çok uzun bir süre sonra ortaya çıkan yazılı tanık beyanlarına itibar etmemesinde ve gerekçesinde bunlara değinmemesinde gerekçe hakkı yönünden bir ihlal olmadığı düşünölmektedir. Nitekim başvuru dilekçesinde de gerekçeli karar hakkı bakımından bir ihlal iddiasında bulunulmamaktadır.

Başvurucunun iddialarının kanun yolu şikâyeti niteliğinde olması ve AYİM kararının bariz takdir hatası veya açık bir keyfilik içermemesi, kararın gerekçesinin de yeterli ve ayrıntılı olması sebebiyle, başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olmasından dolayı kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerektiği düşünöncesiyle, çoğunluğun kabul edilebilirlik ve ihlal kararına katılmıyorum.

Üye
M. Emin KUZ